

Asia: VN/23/2022

Luonnos hallituksen esitykseksi laeiksi eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta annetun lain ja kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Maanmittauslaitos kiittää mahdollisuudesta lausua työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntöön luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta annetun lain ja kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta. Maanmittauslaitos lausuu asiassa seuraavaa.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi eräiden ympäristön käyttöön vaikuttavien hankkeiden lunastusluvasta annettua lakia. Lakiin ehdotetaan sisällytettäväksi ympäristövaikutusten arviointimenettelyä edellyttävien sähkölinjojen ja kaasun siirtoputkien johtoreitin valintaa ja hankkeen toteuttamistapaa koskevat säännökset. Ehdotetut säännökset täydentäisivät kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annetun laissa tarkoitettua lupaharkintaa. Kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastuksesta annettuun lakiin tehtäisiin tästä johtuvat muutokset.

Perinteisesti lunastusluvista tarkastellaan viranomaisharkinnassa paljolti sitä, onko asiassa yleinen tarve ottaa maata pakolla käyttöön vai ei. Nyt muutoksella infrastruktuurihankkeissa lunastusluvasta tehdään osittain ympäristölupa. Siten lain soveltamisalan lunastusluvista olisi vastedes tarkasteltava hankkeen ympäristövaikutuksia ja tarvittaessa antaa ympäristöllisiä lupaehtoja. Ympäristöjärjestöjen valitusoikeus myös Maanmittauslaitoksen

lunastuslupa-asioissa on otettava lisäksi huomioon.

MML:n kannalta lakimuutoksen merkityksellisyyttä huomattavasti vähentää se, että lain soveltamisalaan tulevat hankkeet pääsääntöisesti kuuluvat valtioneuvoston käsittelyyn. Kuitenkin,

kuten aikaisemmissa tapauksissa YVA-lainsäädännön muutoksissa on Maanmittauslaitoksesta tuotu esiin, poikkeuksellisesti Maanmittauslaitoksen käsittelyyn voi tulla hankkeita, joihin liittyy hakijan velvoite tehdä YVA -selvitys. Vastaisuudessa oli hanke miten suuri tai pieni tahansa, YVA -selvitys voi tulla tehtäväksi.

Maanmittauslaitos käsittelee tapaukset, joissa hanke on iso ja YVA -selvitys on tehty, mutta kuitenkin maanomistajien kanssa on onnistuttu sopimaan maa- ja vesialueiden luovutuksista hakijalle. Lisäksi on mahdollinen tilanne, että voimansiirtojohto- tai maakaasuhanke on sinänsä niin vähäinen, että Maanmittauslaitos saa antaa siihen lunastuslupa, mutta se on osana isompaa kokonaisuutta, joka vaatii YVA -selvityksen. Esimerkkinä esitetään uusi paperitehdas, jonka YVA:ssa on käsitelty myös tehtaalle rakennettavat voimansiirtojohdot tai maakaasuputki. Tällöin voimansiirtojohtojen lunastuslupa voidaan antaa Maanmittauslaitoksesta, jos maanomistajien suostumukset on saatu tai itse johto- tai putkihanke on vähäinen kiinteän omaisuuden ja erityisten oikeuksien lunastamisesta annetussa laissa tarkoitettusti.

Laissa edellytetään lunastuslupaa laissa tarkoitetuissa hankkeissa myös silloin, jos tosiasiallisesti (de facto) ei lunasteta maa- tai vesialueita. Näissä tapauksissa lunastusluvan hakija omistaa tai hallitsee (esim. vuokrasopimuksella) hankkeeseen tarvittavaa maa- aluetta. Tällöin lunastuslupa toimii ilmeisesti puhtaasti hankkeen ympäristölupana. Kuitenkin tällaisesta ”tyhjästäkin” lunastusluvasta pantaneen ilmeisesti vireille lunastustoimitus, jossa esimerkiksi määrätään hakijan korvattavaksi mahdollisia immissio-, maisema- ym. haittoja.

Joissain tapauksissa on käytännössä käynyt ilmi, että potentiaalinen lunastusluvan hakija on tiedustellut Maanmittauslaitoksen toimivallan rajoja lunastuslupa-asioissa. Ovat saaneet työvoima- ja elinkeinoministeriöstä kesto-aika-arvion käsittelylle, että esimerkiksi ”vähintään 1,5 vuotta”. Maanmittauslaitoksella käsittelyaika on tyypillisesti muutaman kuukauden, joka sisältää kaikki määräajat. Sikäli kuin Maanmittauslaitoksessa kuitenkin nähdään, että esim. YVA -selvitys infrastruktuurihankkeelle on vaadittava, tällainen selvitys on hakijalta vaadittava, vaikka lunastuslupahakemus on jo jätetty Maanmittauslaitokseen.

Miten esityksen toteutuminen vaikuttaisi ELY-keskusten työmäärään ja resursointiin?

Voitte kirjoittaa vastauksen alla olevaan tekstikenttään

-

Maanmittauslaitos - Pääjohtajan sijaisena ylijohtaja Petri Korpinen ja
maanmittausneuvos Markku Markkula